

КИЛИМИСТА

Олеся Володимирівна

студентка 4 курсу, Полтавський національний технічний університет ім. Ю. Кондратюка

УДК 336.225.673 (477)

СУТНІСТЬ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ПРИЧИНИ ТА ОСНОВНІ ЧИННИКИ

ESSENCE TAX EVASION, CAUSES AND MAIN FACTORS

ДАХНО

Олена Миколаївна

доцент, Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Статтю присвячено визначенню методів ухиленням від сплати та перекладання податків. Розглянуто мінімізацію як напрям ухилення від сплати податків і визначено основні напрями вирішення цієї проблеми. Представлено основні причини ухилення від оподаткування, перекладання податків та напрями оптимізації оподаткування.

Статья посвящена определению методов уклонения от уплаты и переложения налогов. Рассмотрены тенезации как направление уклонения от уплаты налогов и определены основные направления решения этой проблемы. Представлены основные причины уклонения от налогообложения и направления оптимизации налогообложения.

This article is dedicated to identifying methods evasion and tax shifting. Considered as the direction of shadowing tax evasion, and the main directions of solving this problem. Are the main causes of tax evasion and tax optimization areas.

Ключові слова: податкове навантаження, тіньова економіка, оптимізація, мінімізація податків, податкові зобов'язання, прями, непрямі податки, еластичність попиту

Ключевые слова: налоговая нагрузка, теневая экономика, оптимизация, минимизация налогов, налоговые обязательства, прямые, косвенные налоги, эластичность спроса

Keywords: tax burden, the shadow economy, optimization, minimizing taxes, tax liability, direct, indirect taxes, the elasticity of demand

ВСТУП

Українська податкова система постійно реформується, що є особливо складним у період кризових явищ практично в усіх сферах суспільного життя. У державах з розвиненими демократичними інститутами діє налагоджений механізмом зворотного зв'язку між органами представницької демократії, що ухвалюють податкові закони, та виборцями – платниками податків, а також надійні системи контролю за ефективним витрачанням бюджетних коштів, що сприяють досягненню еквівалентності податкових платежів і суспільних благ, необхідність сплачувати податки набуває усвідомленого характеру. У державах, які лише будують демократичні інститути і в яких обсяг податків є далеким від еквівалентного, податкові платежі частіше всього запроваджують без згоди більшості платників і стягують у примусовому порядку. Це породжує бажання зменшити податкові

зобов'язання або взагалі ухилитися від їх сплати. За таких умов дедалі більшого значення в українському економічному просторі набуває проблема ухилення від сплати податків.

Огляд останніх досліджень і публікацій

Дослідження основних способів ухилення від сплати податків в Україні представлені публікаціями таких вчених, як В.А. Дедекаєв, А.А. Кучер, О.С. Задорожний, А.С. Абрамова, К.А. Матвійчук, В.С. Альошкін, Т.Л. Томнюк, Т.О.Сидоренко, П.В. Цимбал.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає в дослідженні напрямів ухилення від сплати податків та їх мінімізації. Головним завданням є визначення основних причин, що сприяють посиленню і зростанню тіньового сектора економіки країни та пошуку ефективних

заходів з боротьби з порушенням податкового законодавства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Ухилення від сплати податків в наш час надзвичайно поширене явище і тому заслуговує на найпильнішу увагу. Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів – це сукупність дій осіб (фізичних чи юридичних), які є чи не є суб'єктами підприємницької діяльності, спрямованих на навмисну несплату податків (зборів, інших обов'язкових платежів) шляхом порушення норм чинного податкового законодавства.

Суб'єктом ухилення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів є посадові особи підприємств, установ, організацій усіх форм власності, на яких покладено відповідальність за правильність обчислення і своєчасність сплати цих платежів, ведення бухгалтерського обліку об'єктів оподаткування, подання бухгалтерських звітів і балансів, податкових декларацій, розрахунків, платіжних доручень та ін. [3].

Суміжне разом із ухиленням поняття перекладання податків. Перекладання податків – це процес такої зміни цін на товари та послуги, при якому платник отримує можливість повністю чи частково перекласти податкове навантаження на інших осіб (на своїх покупців чи постачальників). Існують податки, перекладання яких закладено законодавцем вже в механізмі їх стягнення (непрямі податки), інші податки передбачають податкове навантаження саме на платника (прямі податки), але чи відбувається це в реальній економічній ситуації – питання не має однозначного вирішення, оскільки процес перекладання є дуже складним явищем і залежить від багатьох чинників.

Оскільки механізм перекладання передбачає використання процесів ціноутворення, зрозуміло, що саме від чинників, які визначають ціни на ті чи інші товари залежать і можливості перекладання. Якщо розглядати залежність між ціною та попитом, для процесів перекладання податків дуже важливе значення має такий показник, як еластичність попиту щодо ціни того чи іншого товару. Цей показник розраховується як співвідношення відносної зміни попиту до відносної зміни ціни за визначений проміжок часу і може бути меншим одиниці (нееластичний попит), більше одиниці (еластичний попит) та дорівнювати одиниці (жорстка або одинична еластичність попиту). При еластичному попиті на той чи інший товар, можливості перекладання податків утруднені, оскільки будь-яке збільшення ціни може мати наслідком значне скорочення споживання того чи іншого товару, в результаті чого, продавець повністю перекладе податок на споживача, але значно втратить обсяги продажу, а отже і загальну суму прибутку. Тому в цьому випадку продавцю стає вигідним змінити ціну товару не на всю суму податку, а лише на її частину, щоб зберегти обсяги продажу, або частково перекласти податок на своїх постачальників, за рахунок зменшення ціни поставки, і таким чином, частково податковий тягар взяти на себе, за рахунок

власного прибутку або перекласти його на постачальника.

При нееластичному попиті відносно збільшення ціни, обумовлене податком, не має наслідком значного скорочення обсягів споживання, а отже продавець має можливість повністю перенести податковий тягар на покупця. До товарів з нееластичним попитом відносять товари першої необхідності, такі, як сіль, сірники, мило, хліб, тощо.

Існує також поняття перехресної еластичності попиту, тобто залежність цін на даний товар від цін на інші, аналогічні чи подібні товари. Якщо ціни на аналогічні чи подібні товари не змінюються, в той час як ціни даного товару збільшуються, покупець починає споживати товари з більш низькими цінами, а отже перекласти податок в цьому випадку майже неможливо.

Не існує єдиної точки зору щодо перекладання прямих і непрямих податків. Якщо взяти до уваги механізм стягнення цих податків, то саме по непрямих податках законодавець передбачив їх перекладання, прямо включивши їх в ціну. Але чи збільшиться ринкова ціна на той чи інший товар на повну суму непрямого податку залежить від багатьох факторів, які були названі вище. Механізм стягнення прямих податків не передбачає їх перекладання на споживачів за рахунок відповідного збільшення ціни, але існують випадки коли таке перекладання можливе (в першу чергу це стосується товарів з нееластичною пропозицією і нееластичним попитом).

Таким чином, і процеси ухилення, і процеси перекладання податків мають наслідком остаточний перерозподіл доходів у державі, а тому їх треба враховувати при досягненні тих чи інших цілей економічної і податкової політики [5].

До основних причин порушення платниками податків обов'язку щодо сплати податків в Україні можна віднести:

- надмірне податкове навантаження;
- нестабільність податкового законодавства;
- нерациональна структура оподаткування;
- низький рівень суспільної свідомості щодо необхідності сплати податків;
- високий рівень корупції в державі [2].

Україна посіла перше місце в світі за кількістю податків в рейтингу Світового банку Doing Business. За даними Світового банку Doing Business, середнє українське підприємство в рік сплачує більше 20 видів обов'язкових платежів. На заповнення документів та вчинення платежів на рік в середньому витрачається понад 490 годин. У 2012 році вітчизняні підприємці віддавали в скарбницю 55,5% доходів, з яких 43,3% становили податки на працю. У Світовому банку відзначають, що в 2013 році Україна скоротила кількість податків і навіть піднялася з 185 місця в рейтингу Doing Business – 2012 на 165. Зараз Україна в рейтингу Doing Business займає 137 місце, поліпшивши свій показник за 2011-2012 рік на 15 позицій [4].

Складність у розрахунках сум податкових зобов'язань викликана досить частими змінами податкового законодавства, які нерідко є суперечливими та недосконалими. Тільки відносно

податку на додану вартість за роки його існування було прийнято 70 законів про внесення змін і видано понад 200 роз'яснень та уточнень. Прийняття Податкового кодексу певною мірою дозволило вдосконалити податкове законодавство та заповнити прогалини в ньому, але й в нього вже було внесено стільки змін і доповнень, що в загальній сукупності породило тотальну безсистемність, неоднозначність тлумачення його норм, що створило значні перешкоди в практичній діяльності як для суб'єктів господарювання, так і для органів контролю. Постійні зміни та доповнення в податковому законодавстві України свідчать про відсутність належної теоретичної бази і сучасної наукової методології пізнання соціальної сутності податкових відносин і формування їх системи. Крім того, недостатній рівень підготовленості значної частини працівників державних податкових органів та органів внутрішніх справ не дозволяє вести активну боротьбу зі зловживанням у сфері оподаткування.

Багато аналітиків, економістів, науковців вважають структуру оподаткування в Україні нераціональною. Про це свідчить значна питома вага непрямих податків, низька частка особистого прибуткового податку і великі нарахування на фонд заробітної плати. Для збалансування економічної системи найкращою є така система оподаткування, за якої відносно зростає частка прямих податків і зменшується частка непрямих. Але сьогодні в нашій країні надається перевага непрямим податкам та зборам, позаяк вони становлять надійну і легко контрольовану дохідну базу бюджету порівняно з прямими податками, що зазнають циклічних коливань. Світовий досвід переконали, що частка непрямих податків у доходах бюджету не повинна перевищувати 10–15%. Натомість, в українській системі оподаткування на непрямі податки припадає понад 40%. Непрямі податки зумовлюють зростання цін на продукцію, роботи та послуги, що за певного сукупного платоспроможного попиту веде до зменшення обсягів реалізації і, відповідно, скорочення обсягів виробництва продукції підприємствами-виробниками. Фактично через непрямі податки (акцизи та ПДВ) держава переклала податкове навантаження на населення. Від застосування непрямих податків (у частині, що не оподатковує предмети розкоші) найбільше потерпають бідні сім'ї та незаможні громадяни. З часом акцизи, які мають диференціюватися, зростаючи для предметів розкоші, складають дедалі меншу частку в сумах непрямих податків, де випереджальними темпами збільшується вага ПДВ та ввізного мита. Відтак непряме оподаткування порушує засади рівномірного податкового навантаження на всіх платників податків. Очевидно, що податкова реформа в Україні має передбачати збільшення питомої ваги не тільки прямих податків, а й податків з цільовим спрямуванням, бо саме вони відіграють стимулюючу роль і відповідають принципам соціальної справедливості, встановлюють пряму залежність податків від рівня доходів.

Досліджуючи державну податкову політику України, а також визначаючи пріоритетність її

окремих напрямів, неможливо не звернути уваги на те, що характерною особливістю сучасного етапу реформування вітчизняної системи оподаткування є численні конфлікти і протистояння у сфері оподаткування між контролюючими органами та платниками податків. Виникнення і загострення таких конфліктних ситуацій зумовлено рядом причин, серед яких насамперед слід виділити низький рівень податкової культури та відсутність податкової свідомості у вітчизняних платників податків.

Ще одним з основних чинників, який сприяє ухиленню населення від сплати податків у нашій державі є високий рівень корупції. В Україні процвітає корупція в політичній системі та приватному секторі економіки, але при цьому спостерігається великий рівень терпимості до корупційної практики з боку громадян. Подібні явища не дають підстав сподіватися на швидке покращення ситуації [2].

Для приховування ухилення від сплати податків учиняються комплекси таких дій, які сприяють створенню певних злочинних технологій: 1) неподання чи несвоєчасне подання податкової декларації, розрахунку податків та інших документів звітності, пов'язаних з обчисленням та сплатою податків; 2) надання податкової декларації про відсутність об'єктів оподаткування; 3) здійснення господарських операцій з використанням готівкового обігу; 4) надання письмової інформації до податкових органів про відсутність фінансово-господарської діяльності та об'єктів оподаткування; 5) відбиття в бухгалтерському обліку фінансово-господарських операцій пізніше звітного періоду; 6) відкриття та використання декількох розрахункових рахунків у банківських установах; 7) проведення розрахунків за виконані господарські операції з використанням особистих рахунків у банківських установах; 8) дострокове припинення дії договору страхування працівників підприємства; 9) сплата грошових коштів на адресу страхової компанії як взаєморозрахування з іншим підприємством; 10) реалізація товару (продукції) під виглядом благодійності; 11) використання можливостей фіктивних суб'єктів підприємництва тощо [4].

Усе розмаїття способів приховування податків можна умовно поділити на такі групи.

1. Повне або часткове незазначення результатів фінансово-господарської діяльності підприємства в документах бухгалтерського обліку: здійснення операцій без документального оформлення; неоприбуткування товарно-матеріальних цінностей; неоприбуткування грошового виторгу до каси.

2. Використання необґрунтованих вилучень та скидок: визначення належності до витрат виробництва витрат, непередбачених законодавством; витрат у розмірах більших, ніж це встановлено законодавством; незаконне використання податкових пільг.

3. Викривлення економічних показників, які дають можливість зменшити розмір бази оподаткування: підвищення вартості придбаної сировини, палива, послуг, що належать до витрат виробництва та обігу; визначення належності до

витрат виробництва витрат у розмірах більших ніж фактичні; витрат, яких не було.

4. Викривлення об'єкта оподаткування: зменшення обсягу (вартості) реалізованої продукції, робіт чи послуг.

5. Маскування об'єкта оподаткування: фіктивний бартер; фіктивний експорт; фіктивне здавання в оренду.

6. Порушення порядку обліку економічних показників: відбиття результатів господарської діяльності в неналежних рахунках бухгалтерського обліку [4].

Сьогодні керівники багатьох комерційних структур використовують багато способів, за якими підприємства звільняються від податків. У їхніх статутах часто визначені такі види діяльності, як виробництво і переробка сільськогосподарської продукції, ремонтно-будівельні роботи, роботи з благоустрою та ін. Проте фактично вони здійснюють торговельно-закупівельну та посередницьку діяльність, ухиляючись від сплати податків. Крім того, у статутах багатьох зареєстрованих малих підприємств, фірм відсутні дані про їх місцезнаходження, не передбачено відповідальність засновників та інших осіб по заборгованості. Використовуючи такі обставини, керівники цих підприємств займаються господарською діяльністю, щоб не сплачувати податки, або просто зникають.

З початком економічних перетворень в Україні з'явилася гостра потреба у виявленні та розкритті злочинів, які пов'язані з ухиленням від сплати податків. Ухилення від сплати податків тісно пов'язане з процесами тінізації економіки. Такий процес починається з ухилення від сплати податків у сфері легального підприємництва, а завершується переходом у тінь. Через ухилення від сплати податків акумулюються невраховані кошти, за рахунок яких частково або повністю фінансується тіньова економіка. Тінізацію діяльності можна розглядати як напрям ухилення від сплати податків, та обидва процеси – і тінізація, і ухилення від сплати податків – мають загальну мету – відхід від оподаткування. Тому можна дійти висновку, що способом протидії тіньовій економіці є попередження ухилення від сплати податків.

За оцінками експертів, загальне податкове навантаження в Україні майже вдвічі перевищує цей показник в інших країнах і становить 70–80% від отриманого доходу без урахування навантаження на заробітну плату та собівартість продукції. Це стимулює приховування реальних обсягів економічної діяльності, виведення її у «тінь».

Обсяги тіньової економіки в Україні, за деякими експертними оцінками, перевищують більшу частину внутрішнього валового продукту. Розширення сфери тіньової економіки становить реальну загрозу національній безпеці держави. Сьогодні існує нагальна необхідність у кардинальних змінах податкової та економічної політики, удосконаленні законодавства.

До основних причин, що сприяють посиленню і зростанню тіньового сектора економіки на сучасному етапі, можна віднести такі: податковий тиск, який не

витримують у теперішніх економічних умовах більшість фізичних і юридичних осіб, що діють у межах законодавчого поля України; правову незахищеність суб'єктів економічної діяльності від зловживань, утисків, протидії з боку чиновників державного апарату на всіх його рівнях; незахищеність громадян і підприємств від зазіхань злочинних формувань; відсутність стабільного і збалансованого законодавства, яке б регламентувало економічну діяльність; законодавчу неврегульованість багатьох сторін діяльності комерційних банків; відсутність інвестиційної альтернативи тіньовим капіталам; міждержавну інтеграцію тіньового сектору і суб'єктів тіньової економічної діяльності; тотальну криміналізацію підприємницьких структур тощо.

Взагалі методи ухилення від сплати податків можна умовно поділити на незаконні і легалізовані. Підприємці частково, або й повністю, ухиляються від податкових зобов'язань, використовуючи незаконні методи: приховують свої доходи, перебільшують витрати, проводять махінації, пов'язані з податковими знижками і підкуповують податкових чиновників.

Способи ухилення від податків безперервно вдосконалюються, пристосовуються до умов економічного життя, які постійно змінюються. Це можна показати на прикладі одного із легалізованих способів – податкова знижка на «домашню контору». У багатьох високорозвинених країнах адміністраторам фірм, або іншим службовим особам, які за їх власною заявою регулярно виконують дома деякі службові обов'язки, дозволено зменшувати оподатковуваний дохід на суму видатків, пов'язаних із здійсненням цих обов'язків. Маються на увазі експлуатаційні та амортизаційні витрати на утримання житла. Їх розмір і склад визначаються платником податків. Ці витрати можуть включати, наприклад, «ділову частину» квартирної плати, вартість меблів, обладнання, ремонту і навіть частину вартості творів мистецтва, які є у квартирі, а також заробітну плату прислуги. Вважається, що обробку суворо конфіденційних даних, пов'язаних із прийняттям важливих ділових рішень, через можливий витік інформації менеджеру якнайкраще виконувати саме в домашніх умовах. На користь «домашнього офісу» висувуються й інші докази: зростання злочинності, вимкнення в більшості конторських приміщень опалювання, кондиціонування повітря і телефону після 18-ї години тощо [1].

Формуючи ефективну податкову систему, що, зокрема, має унеможливити ухилення від оподаткування, потрібно брати до уваги як особливості економічної ситуації, що склалася в Україні, так і фактори організаційного, психологічного й правового характеру, які впливають на розвиток податкового середовища в країні. З огляду на це можна вважати за необхідне:

1) поступово знижувати податкове навантаження, використовуючи міжнародний досвід, адаптуючи його до специфіки розвитку нашої країни; створювати умови, за яких практично неможливо

ухилитися від сплати податкових зобов'язань, що призведе до поступового збільшення надходжень до державного бюджету; подбати про те, щоб податкові надходження були раціонально розподілені;

2) зменшити ставки податків з одночасним розширенням бази оподаткування та скасувати фіскальні платежі, адміністрування яких є невинуватим витратним, що дозволить знизити податкове навантаження на суб'єктів господарювання і поліпшити умови для розвитку підприємницької діяльності;

3) провести кодифікацію податкових законів, значно спростити їх викладення, зробити доступними та зрозумілими;

4) відмовитися від силових методів і максимізувати добровільність сплати податків, чому має сприяти проведення інформаційної та роз'яснювальної роботи серед населення;

5) активізувати громадську протидію корупціонерам, посилити громадський контроль за роботою правоохоронних органів, що підвищить ефективність боротьби з корупційними діяннями в органах державної влади.

Для зменшення масштабів ухилення від сплати податків слід вдосконалити податкове законодавство; підвищити рівень податкової культури та податкової

дисципліни; посилити боротьбу з корупцією; ефективно використовувати податкові надходження.

За умови реформування податкової системи в напрямі зниження реального податкового навантаження і запобігання ухиленню від сплати податків Україна матиме шанс стати серйозним суб'єктом податкової конкуренції у світовому просторі [2].

Література

1. Податкова система України: Підручник / За ред. В.М. Федосова - К.: Либідь, 1994. – 463 с.

2. Сидоренко Т.О. Сутність та причини ухилення від сплати податків / Т.О. Сидоренко // Економічний часопис-XXI. – 2010. – №5-6. – С. 48-52.

3. Томнюк Т.Л. Ухилення від оподаткування: сутність, методи реалізації та економічні наслідки / Т.Л. Томнюк // Сталій розвиток економіки. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – С. 279-282.

4. Цимбал П. В. Поняття способу ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів / Цимбал П.В., Цимбал Т.Я.// Організаційно-правові аспекти досудового слідства. - 2008. - №1. - С.158-160.

5. Перекладання податків. – Режим доступу: readbookz.com/book/115/3022.

АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК ТА ЙОГО СКЛАДОВІ ЕЛЕМЕНТИ

AUDIT RISK AND ITS CONSTITUENT ELEMENTS

к.е.н., доцент кафедри
"Облік, аналіз і аудит"

студентка 4 курсу
спеціальності "Облік і аудит"

В статті досліджено аудиторський ризик та його складові елементи, проаналізовано різні модифікації розрахункової формули аудиторського ризику. Обґрунтовано використання емпіричної шкали розмежування ризику невиявлення за відповідними рівнями з використанням формули Стерджесса.

В статье исследован аудиторский риск и его составные элементы, проанализированы различные модификации расчетной формулы аудиторского риска. Обосновано использования эмпирической шкалы размежевания риска не выявления по соответствующим уровням с использованием формулы Стерджесса.

This article contains information about audit risk and its components. There are various modifications of analyzes calculated formula of audit risk. Justified the use of empirical scale of disengagement detection risk to appropriate levels using the formula Sturges.

Ключові слова: аудиторський ризик, невід'ємний ризик, ризик контролю, ризик не виявлення, оцінка ризику, зниження ризику

Ключевые слова: аудиторский риск, неотъемлемый риск, риск контроля, риск не выявления, оценка риска, снижение риска

Keywords: audit risk, inherent risk, control risk, the risk of not detecting, risk assessment, risk reduction

ВСТУП

Організація та методологія аудиторської діяльності в Україні формується на основі світового та національного досвіду. Розвиток інституту аудиторства дістав нового етапу, пов'язаного з дослідженням аудиторами не тільки організаційних структур систем обліку і контролю підприємства, що перевіряється, але й ризику видачі аудитором невірною аудиторського висновку. Останній є невід'ємним атрибутом аудиторської перевірки при використанні аудиторами методів вибіркового дослідження в умовах дефіциту часу і високої вартості аудиторських процедур.

Метою аудиту є проведення аналізу даних системи бухгалтерського обліку (а також самої цієї системи) для встановлення ступеня їх відповідності даним, показаним у наданій бухгалтерській (фінансової) звітності. Менеджери підприємства або зацікавлені у цьому особи з метою надання господарюючому суб'єкту більшої інвестиційної привабливості маніпулюють інформацією фінансової звітності, що надається користувачам для прийняття управлінських рішень. Тому помилки аудиторів можуть мати негативні наслідки як у фінансовому плані, так і в плані професійної репутації.

Теоретичні дослідження та практика свідчать, що аудиторський ризик є широким поняттям, предметом наукових пошуків. Дослідження, проведені такими науковцями як Аренс А., Лоббек Дж. [1], Безпалова О.О. [2], Галань О.А. [3], Гончарук Я.А., Рудницький В.С. [4], Додж Р. [5], Завгородній А.Г.

[6], Панков Д.А., Мякинська В.В. [9], Полісюк Г.Б., Сухачева Г.И. [10], Усач Б.Ф. [12] та ін., зробили вагомий внесок у розробку питань щодо аудиту взагалі та аудиторського ризику зокрема. Незважаючи на наявність значної кількості науково-практичних досліджень вітчизняних та закордонних учених, присвячених проблемам аудиту, сучасний стан цієї проблематики є невичерпним. Потребують подальшого дослідження питання щодо модифікації розрахункової формули аудиторського ризику, а також уточнення визначення ризику невиявлення.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Метою виконання роботи є розвиток теоретично-методичних положень і практичних рекомендацій щодо визначення аудиторського ризику та його складових елементів.

Під час дослідження використано методи узагальнення, абстракції та аналогії, індукції та дедукції, аналізу і синтезу, табличний метод. Інформаційну базу дослідження складають наукові публікації вітчизняних та закордонних вчених, національні та міжнародні нормативи аудиту, інші законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують аудит в Україні та світі.

РЕЗУЛЬТАТИ

Необхідною компонентою ефективного проведення аудиту, є визначення аудиторського ризику (АР). Проте на даний момент не існує єдиної точки зору в трактуванні цього терміну (табл. 1).